Dinsdag 20 Augustus 1946 DAGBLAD 63ste Jaargang No. 4889

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2,50 gld.; Bovenwinden, Suriname 2,50 gld.; en het buitenland 3 gld.

Hoofdredacteur: Dr. Joh. Hartog tel. 1555, Postbus 80, Willemstad. Redactie-adres Consciëntiesteeg 27.

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Consciëntiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I. Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14, Oranjestad; tel. 38.

Noordamerikaans vliegdekschip naar Malta.

Geheimzinnigheid omtrent het neergeschoten vliegtuig der Nooramerikanen.

V.S. en G.B. willen Rusland niet aan de Dardanellen.

NOG NIET OPGEHANGEN.

Uit Jeruzalem wordt vernomen, dat het doodvonnis van de 18 leden van de groep-Stern nog niet voltrokken is, doch dat binnen het komende etmaal een beslissing zal worden genomen. Men neemt aan dat een bekrachtiging van het vonnis, dan wel gratieverlening op korte termijn zal komen, om het kidnappen van Britse gijzelaars — zoals vroeger bij de veroordeling van leden van de Irgun Zwai Leumi — te voorkomen (Jeruzalem, (AP) 20.9).

DE VREDESCONFERENTIE.

Griekenland opende een wezenlijk debat over een vredesverdrag — het eerste dat men te Parijs te horen kreeg en dat een beeld geeft van wat te wachten staan — toen het de grensregeling van Bulgarije besprak en schetste hoe Rusland een uitweg naar de Aegeïsche zee zou willen verkrijgen. Op voorstel van Australië werd het debat onderbroken en afgeklopt omdat de inleiding tot het vredesverdrag, waar dit in ter sprake komt, niet ter tafel was. De Boelgaren willen Dedeagatsj (Alexandropolis) hebben, dat thans Grieks is. Het ging erom, dat Boelgarije van partij verwisseld is door van Duitse zijde naar de Russische kant te lopen en daardoor aan de winnende kant staat en aanspraak op vergoeding kan doen gelden. Men wil het debat nog uitstellen tot morgenavond, de limiet tot welke amendementen op de vredesverdragen kunnen worden ingediend.

Ondertussen is besloten het Italiaanse verdrag eerst te behandelen. Blatta et Medhen, een Ethiopiër, werd tot rapporteur benoemd (Parijs, (AP) 19.8).

Voerden wij oorlog?

In Parijs zeide Nederland dat het oorlog had verklaard aan Italië door een oorlogsverklaring te doen overhandigen door den Zweedsen gezant in Rome. De Italiaanse regering had die oorlogsverklaring niet aanvaard „omdat Nederland niet langer bestaat."

„Onder fascistisch regiem.

Het Italiaanse memorandum stelde voor om de woorden „Italië werd lid van het Driemogendhedenpact onder de fascistische regiem" te veranderen in „onder het fascistisch regiem". Ook stelde men voor „Italië was in oorlog met alle Verenigde Naties" te wijzigen in „met sommige Verenigde Naties", omdat Italië nimmer oorlog verklaarde aan België, Polen, Nederland, Tsjechoslowakije.

Joegoslavië viel Italië bitter aan, omdat Italië alle verantwoordelijkheid van zich af wilde schuiven, terwijl het toch duidelijk was dat de Italiaanse aanvalslust al begon vóór het fascistisch regiem: Italië voerde oorlog tegen Ethiopië voor het ooit met Duitsland een verbond had gesloten. Joegoslavië stelde voor de inleiding tot het vredesverdrag wat te verscherpen.

België en de oorlog.

Paul Spaak (België) verbaasde zich te vernemen dat Italië geen oorlog zou hebben gevoerd met België, wat Italië boorde verschillende Belgische schepen in de grond en Belgische troepen vochten in Italië.

Tsjechoslowakije liet weten dat het van 16 December 1941 af oorlog had gevoerd met Italië, de diplomatieke betrekkingen met dat land had verbroken en Tsjechoslowaakse soldaten in Noord-Afrika en Italië had laten vechten. Ook erkende Italië het Tsjechische marionettenregiem, dat door de Duitsers werd opgezet.

Ethiopië zeide dat de inleiding tot het Italiaanse vredesverdrag het voorstelde alsof Italië oorlog had gevoerd tegen de wens van het Italiaanse volk in, terwijl de ganse wereld zich toch de geestdrift van het Italiaanse volk herinnert toen Mussolini de oorlog tegen Ethiopië begon. (Parijs, (AP) 20.9).

SOCIALISTISCH CONGRES IN PARIJS.

Vertegenwoordigers van 17 landen, waaronder van de Verenigde Staten, zullen de socialistische partijen in een congres te Parijs vertegenwoordigen op 26 en 27 Augustus. Doel: een gemeenschappelijke politiek ten aanzien van Franco's Spanje (Parijs, (AP) 20.9).

DE REL TE CALCUTTA.

Buitenlandse Zaken in Londen zeide dat het niet wist of er verterkingen uit Transjordanië te Jeruzalem waren aangekomen, omdat de troepen onder het ministerie van Oorlog staan. Ook Koloniën zeide niets te weten: we zouden zo nodig om meer troepen kunnen vragen, maar Oorlog moet commentaar leveren als er wat zou gebeuren. Op Downingstraat 10 — minister-president — zeide men dat ze niets wisten van censuur op krijgsverrichtingen in Palestina. Oorlog daarentegen wimpelde de zaak ook af, door te zeggen dat het Koloniën of Downingstraat is dat moet praten (Londen, (AP) 19.8).

VERBREKING VAN RECHTSGEBIED.

De Verenigde Staten hebben openlijk bekend gemaakt dat Joegoslavische soldaten op 12 Juli de geallieerde zone om Triest zijn binnengedrongen en daar op Noordamerikaanse troepen hebben geschoten (Washington, (AP) 19.8).

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft op 15 Augustus een nota te Beograd overhandigd, waarin staat dat de Joegoslaven zonder dat daar aanleiding toe werd gegeven hadden geschoten (Washington, (AP) 19.8).

Ook Buitenlandse Zaken te Londen heeft een protest openbaar gemaakt en te Beograd doen overhandigen (Londen, (AP) 19.8).

V.S. TEGEN RUSLANDS BASES.

De Verenigde Staten zouden Moskou hebben ingelicht, dat zij tegen de Sovjet-eisen zijn in verband met militaire bases aan de Dardanellen. Naar in diplomatieke kringen te Washington verluidt, zal Groot-Brittannië hetzelfde doen, alszulks al niet geschied is (Washington, (AP) 20.9).

US-VLOOT NAAR MIDDELLANDSE ZEE.

Officieel werd op Malta bekend gemaakt, dat 's werelds grootste vliegdekschip, de Franklin D. Roosevelt, van 4 tot 6 September een bezoek aan Malta zal brengen, waarna het schip wat zal kruisen in de omliggende zee tot 12 September. Op 19 September zal het de Middelandse Zee verlaten (Malta, (AP) 20.9).

HET VERDWENEN VLIEGTUIG.

De Joegoslavische militaire overheden weigeren zich uit te laten over een nieuw tot landen gedwongen vliegtuig van de Verenigde Staten. Dit zou op 9 Augustus door kanonvuur tot een landing genoopt zijn. De Joegoslaven zeiden tot den Noordamerikaansen attaché Richard Partridge dat het een zaak voor de beide regeringen was. Op Buitenlandse Zaken te Beograd zegt men evenmin iets. De enige nieuwsbron voor de Noordamerikanen schijnt Tito zelf te zijn, die volgens diplomatieke bronnen wel een verontschuldiging zal moeten uitspreken over wat een Joegoslavische gevechtsvlieger heeft gedaan (Beograd, (AP) 20.9).

WEET VAN NIETS.

Hermann Göring zeide in het beklaagdenbankje, dat hij niets had geweten van proefnemingen die in concentratie- en uitroeiingskampen werden gedaan ten bate van de Luftwaffe, zoals de aanklager hem had laste gelegd.

Hoewel hij voorzitter van de Rijksonderzoekingsraad was, zeide Göring, dat alle proeven gedaan werden door ondergeschikten zonder zijn medekennis. In 1944 had Göring, zo beweerde hij, zelfs een bizonder departement moeten instellen om het misbruiken van zijn naam tegen te gaan (Neurenberg, (AP) 20.9).

NEGERS NAGEZET.

In Mage (Mississippi) zetten twee tot driehonderd politieagenten en gewapende burgers enkele neger-families na als gevolg van een schietpartij in de nacht. Een neger werd door de staatspolitie gepakt. Negers van de familie Albert Craft hadden op vier „Caucasiërs" (blanken) geschoten en ze ernstig verwond. De mensen zijn nu de bossen in gevlucht, waar later twee negers zich overgaven nadat ze door bloedhonden waren opgespoord. Anderen zitten nog in het moerasgebied. (Magee, (AP) 19.8).

EX-KROONPRINS EN ZUID-TIROL.

De Duitse ex-kroonprins Wilhelm zeide dat het geven van Zuid-Tirol aan Italië een gevaar was voor de vrede. Het zou een herhaling van de fouten van Versailles zijn, het zaad voor een nieuwe oorlog, omdat de Tirolers de Italianen haten en verachten. Hetzelfde — aldus steeds de ex-kroonprins — geldt voor de nieuw getrokken Duitse Oostgrens.

Bij het vergeven van landen moet men de bevolkingen raadplegen, want men kan haar niet dwingen een vreemd bewind te aanvaarden.

De ex-kroonprins woont thans teruggetrokken in een kleine villa in Heichingen in de Franse zone. Al de kroonprinselijke landgoederen liggen in de Russische zone, waar ze verkaveld zijn.

Wilhelm meende dat een herenigd bestuur zo spoedig mogelijk moet worden gevestigd, omdat de indeling in vier zones heropbouw van het land onmogelijk maakt. Anders zouden er twee Duitslanden ontstaan, een bolsjewistisch Duitsland en een democratisch. De kroonprins is voorstander van een bondsstaat met één centraal bewind, dat niet noodzakelijk monarchaal behoeft te zijn. Het Duitse volk zal moeten weten of het het koninklijk huis terugwenst of niet. De kroonprins zeide niet te werken voor herstel en er ook geen organisatie voor te hebben (Heichingen, (AP) 19.8).

CHILEENSE PRESIDENTSVERKIEZINGEN.

Op 4 September zullen in Chili presidentverkiezingen plaats vinden. Er zijn vier candidaten. (Santiago, (AP) 19.8).

het nieuws van vandaag

Er is weinig te doen. Uit het Midden-Oosten komt het laconieke bericht, dat 's werelds grootste vliegdekschip in de buurt van Malta wat zal gaan kruisen. Verder is er weinig nieuws. Hoe het met de boven de Julische Alpen neergeschoten Noordamerikaanse vliegtuigen zit weet niemand dan Tito, die zwijgt. In Parijs vergaderen de subcomité's zonder dat er veel belangrijks naar buiten komt. Gaat men, met terzijde stelling van de veten en afgunsten die de 21 landen hier tegen elkander uitspelen, nu systematisch na waar het eigenlijk om gaat, dan kan men het volgende concluderen ten aanzien van de vijf vredesverdragen, die te Parijs zullen moeten worden bestudeerd en opgesteld.

Italië moet kleine grensgebieden aan Frankrijk en Joegoslavië afstaan en Zara en de eilanden voor de Joegoslavische kust, alsmede Pelagosa aan Joegoslavië.

Triëst komt onder toezicht van de Veiligheidsraad.

De Dodecanesos komen aan Griekenland.

Italië ziet verder af van het recht op bezittingen in Afrika. De belangrijkste Italiaanse eilanden worden gedemilitariseerd.

Italië zal 250.000 man onder de wapenen houden en moet 100.000.000 dollar schadevergoeding betalen.

Roemenië: Grens van 1 Januari 1941; de grenzen met Hongarije worden teruggebracht tot die van 1 Januari 1938 en de grens met Rusland tot die van 28 Juni 1940. Herstelbetaling 300.000.000 dollar. Strijdkrachten 138.000 man.

Boelgarije: Grens van 1 Januari 1941. Grens met Griekenland wordt nader vastgesteld. Strijdkrachten 61.700 man.

Hongarije: Grens van 1 Januari 1938. De uiteindelijke vaststelling zal na overleg met de raad der Ministers van Buitenlandse Zaken der Grote Vier geschieden. Strijdkrachten 65.000 man. Herstelbetalingen 300 millioen dollar.

Finland: Grens van 1 Januari 1941. Evenwel krijgt Finland Hangö terug en staat de provincie Petsamo af. De USSR zal vrij over Finse spoorwegen en luchtroutes beschikken teneinde verbinding te kunnen handhaven. Strijdkrachten 41.900 man. Herstelbetalingen met de provincie Petsamo, 300.000.000 dollar.

Algemeen: Zowel voor Roemenië, Hongarije, als Finland geldt, dat Duitse activa, welke zich in die landen bevinden aan Sovjet-Rusland zullen moeten worden overgedragen.

Voorts zijn in de vredesverdragen met deze landen clausules opgenomen, welke vrijwel gelijkluidend zijn met die in het Italiaanse vredesverdrag. In deze bepalingen wordt o.a. de behandeling van aanhangers der Verenigde Naties ter sprake gebracht, oorlogsmisdaden, fascisme, beperking van de krijgsmacht tot op het bij de afzonderlijke vredesverdragen toegestane peil, toezicht op de bewapening, de repatriatie van krijgsgevangenen, teruggave van eigendom en algemene economische aanwijzingen. Het ontruimen van de nog bezette landen van geallieerde troepen 90 dagen na het tekenen van het vredesverdrag.

Tot vanavond kunnen amendementen op deze ontwerpverdragen worden ingediend. Uit wat besproken is kan men opmaken, dat er ten aanzien van de ontwerpen nog heel weinig concreets is bereikt.

Communicandum.

Aan de Geestelijkheid, Religieuzen en Geloovigen van ons Vicariaat.

Hierbij deelen wij U mede, dat wij van plan zijn Zondag 25 Augustus a.s. per vliegtuig van de K.L.M. naar Nederland te vertrekken.

Het hoofddoel van onze reis is het voorgeschreven bezoek aan Rome, om aan den Heiligen Vader verslag uit te brengen over den stand van het katholiek leven en de katholieke actie in ons Vicariaat. — daarna neer te knielen op de graven der Apostelen Petrus en Paulus, en voor U allen te bidden, opdat de geest van geloof in U allen moge groeien en sterker worden; — en dan hopen wij na enkele maanden, met den zegen van den Heiligen Vader voor U allen, — voor onze Priesters Religieuzen, onze huisgezinnen en onze jeugd, weer in uw midden terug te keeren.

Er is echter nog meer. Wij staan aan het begin van een nieuwen tijd, — ook voor Curaçao. Deze nieuwe tijd brengt nieuwe eischen mee en vraagt nieuwe vormen van actie, — op elk gebied, niet het minst op godsdienstig, zedelijk en sociaal gebied, — ook op het gebied van het onderwijs en van de jeugdzorg. Wij deze nieuwe tijd een zegen voor ons volk zijn, dan moet ons volk zich steeds meer zijn waarde en waardigheid van katholiek zijn bewust worden. De nieuwe tijd vraagt diep overtuigde, sociaal voelende katholieken. Telkens weer blijkt ons uit brieven, die wij uit het Moederland ontvangen, dat er hard gewerkt wordt, om den nieuwen tijd voor te bereiden, — vooral ook om de door den Heiligen Vader zoo zeer gewenschte en aanbevolen Katholieke Actie in wijden kring te verspreiden. Het is ons plan om de nieuwe vormen van actie op het gebied van het katholiek leven te bestudeeren, en er ons voordeel mee te doen voor ons dierbaar Curaçao.

Het is ook daarom dat wij de gebeden vragen van U allen en van uwe kinderen, opdat wij na enkele maanden weer in uw midden mogen terugkeeren.

Gedurende onze afwezigheid zal de Hoogeerw. Pater Vicaris C. Gallé, Pastorie Otrabanda, als Provicaris Apostolicus de zorg voor het Apostolisch Vicariaat op zich nemen.

Mijne Dierbaren, tot weerziens over enkele maanden.

Moge de zegen van den Alerhoogste met U blijven.

Curaçao, 19 Augustus 1946.

† Frater Petrus Innocentius Verriet, Apostolisch Vicaris v. Curaçao.

RUSSISCHE MENING OVER DE VREDE.

De Russische ambassadeur in de Verenigde Staten, Novikov, heeft in het eerste vraaggesprek, dat hij toestond, als zijn mening te kennen gegeven, dat er „geen enkele grond voor oorlog" bestaat tussen Rusland en de Verenigde Staten. Alle meningsverschillen zouden volgens hem uit de weg worden geruimd.

Op de vraag, hoe de V.S. Rusland het best zouden kunnen helpen bij de heropbouw der verwoeste gebieden, antwoordde Novikov, dat het de eerste Russische wens was, dat de Duitse herstelbetalingen zouden worden uitgevoerd, in het bizonder wat betreft de Westelijke gebieden van Duitsland. Rusland zou de toestand met vrees blijven beschouwen, zolang de Duitse fabrieksinstallaties daar niet zouden zijn gedemonteerd, of als herstelbetalingen beschikbaar gesteld.

Ook zeide Novikov, die niet gewaagde van de Noordamerikaanse lening van een milliard dollar aan Rusland, dat „een meer intensieve handel" tussen beide naties van groot belang zou zijn.

RECORD UITVOER.

De uitvoer van Australië heeft in het afgelopen belastingjaar 216 millioen pond bedragen hetgeen meer is dan ooit tevoren.

Het Wetsontwerp tot instelling van een Commissie Generaal voor Nederlands Indie.

Historisch Overzicht en Taak.

Wij Wilhelmina, bij de Gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, salut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is gebleken een Commissie-Generaal in te stellen welke, tijdelijk belast met de oefening van bevoegdheden van het Opperbestuur, de voorbereiding zal hebben te bevorderen van een nieuwe rechtsorde voor Nederlands-Indië;

Zo is het dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1 (1) Ingesteld wordt een Commissie-Generaal voor Nederlands Indië.

(2) Wij behouden Ons voor, bevoegdheden van het Opperbestuur over Nederlands-Indië tijdelijk ter oefening in Onze naam aan de Commissie-Generaal op te dragen.

Artikel 2 (1) De Commissarissen-Generaal worden, ten getale van drie, op voordracht van den Minister van Overzeese Gebiedsdelen door Ons benoemd en ontslagen.

(2) Bovendien heeft de Luitenant-Gouverneur-Generaal, ingevolge Ons Besluit van 23 December 1943 (Staatsblad No. D 65) het algemeen bestuur van Nederlands - Indië oefenend ambtshalve zitting in de Commissie-Generaal.

Artikel 3. (1) De Commissie-Generaal neemt Onze instructie en Onze aanwijzingen in acht bij de uitvoering van haar opdracht.

(2) Deze betreffen in het bizonder de opdracht der Commissie-Generaal terzake van:

(a) de voorbereiding van een nieuwe staatkundige ordening voor Nederlands-Indië en in verband daarmede van de Rijksconferentie;

(b) besprekingen met van ouds bestaande en met nieuw gevormde staatkundige organisaties zomede met vertegenwoordigers van de verschillende volken en bevolkingsgroepen, betrekking hebbende op de vestiging van de toekomstige staatkundige verhoudingen binnen het Koninkrijk;

c) aanrakingen met vertegenwoordigers van volkenrechtelijke organisaties en bevriende Mogendheden.

Artikel 4. Alvorens hun ambt te aanvaarden, leggen de benoemde Commissarissen-Generaal in Onzen handen, of in die van Onzen Minister van Overzeese Gebiedsdelen, daartoe door Ons gemachtigd, de navolgende eed (verklaring en belofte) af:

„Ik zweer (beloof) dat ik de Koningin gehoorzaam en getrouw zal zijn;

Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Grondwet van het Koninkrijk der Nederlanden en de wetten;

Ik zweer (verklaar), dat ik om tot Commissaris-Generaal voor Nederlands-Indië benoemd te worden directelijk of indirectelijk, aan geen personen, hetzij in of buiten de Regering van het Koninkrijk, onder wat naam of voorwendsel ook, enige giften of gaven beloofd of gegeven heb, noch beloven of geven zal;

Ik zweer (beloof) dat ik, om iets in dit Staatsambt te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige beloften of geschenken aannemen zal, directelijk of indirectelijk;

Ik zweer (beloof) dat ik het belang van het Koninkrijk in het algemeen en dat van Nederlands Indië in het bizonder bij de uitvoering van mijn taak steeds voor ogen zal houden, en dat ik mij in alles zo zal gedragen zoals een braaf en eerlijk Commissaris-Generaal betaamt;

„Zo waarlijk helpe mij God Almachtig".

(„Dat verklaar en beloof ik"!)

Artikel 5. De Commissaris-Generaal oefent haar opdracht uit in Nederlands-Indië zomede elders in zoverre zulks in haar instructie wordt bepaald.

Artikel 6. De Luitenant-Gouverneur-Generaal verstrekt aan de Commissie-Generaal alle terzake van haar taak gevraagde inlichtingen.

Artikel 7. Waar de Commissie-Generaal bij de oefening van haar opdracht rechtstreeks in aanraking komt met onderwerpen van algemeen bestuur van Nederlands-Indië, heeft zij het recht adviezen terzake tot den Luitenant-Gouverneur - Generaal te richten.

Artikel 8. (1) Indien een besluit der Commissie-Generaal niet eenparig is genomen, kan onverwijld na de stemming Onze beslissing worden ingeroepen.

(2) In dat geval blijft de uitvoering van het besluit opgeschort.

Artikel 9. De Commissie-Generaal brengt omtrent haar verrichtingen regelmatig verslag uit aan Ons, overeenkomstig Onze instructie.

Artikel 10. Voor zoveel naast deze wet en de instructie, bedoeld in artikel 3, nadere voorschriften nodig zijn ten einde de uitvoering van de taak der Commissie-Generaal te bevorderen, worden deze door Ons vastgesteld.

Artikel 11. Deze wet treedt in werking op de dag, volgende op die van haar afkondiging.

Lasten en bvelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Commissarissen-Generaal in Nederlands-Indië werden in de loop der geschiedenis (ten tijde van de Verenigde Oost-Indische Compagnie, maar vooral later) van tijd tot tijd benoemd om, als hoogste regeerders van Indië gesteld boven de Indische Regering, aldaar bizonder critieke en moeilijke opdrachten te vervullen.

Het meest bekend uit de latere historie zijn de Commissies-Generaal van 1814 (Elout, Baron Van der Capellen en Buyskes), van 1825 (Bruggraaf Du Bus de Gisignies) en 1832 (Graaf Van den Bosch).

Kenmerk van deze Commissies Generaal was steeds, dat de Commissarissen met een bizondere macht waren bekleed, zodanig als de Koning, waar Hij zelf ter plaatse, zou kunnen oefenen; een macht, alleen beperkt door de bizondere instructies van den Koning persoonlijk.

Gelijk gezegd, waren de Commissies-Generaal belast met bizonder critieke en moeilijke opdrachten. Die van Van den Bosch was de consequente ten uitvoerlegging van het door hem ont-

worpen Cultuurstelsel; die van Du Bus de Gisignies de handhaving van het Regeringsreglement, hetwelk door Gouverneur-Generaal Van der Capellen ter zijde was gesteld, zo nodig de invoering van een nieuw Regeringsreglement, alsmede financieel en financieel en economisch herstel en het bedwingen van de Java-opstand.

Een parallel met de omstandigheden van thans is, in zekere zin, te zien in de Commissie-Generaal van 1814. Deze immers had tot taak, Nederlands-Indië over te nemen na het Engelse tussenbewind (1811-1816) en de grondslagen te leggen voor het bestuur des lands.

Behalve hierdoor wordt men nog door andere omstandigheden van dit ogenblik herinnerd aan de situatie van 1814, welke de toenmalige Commissie-Generaal in de volgende jaren te ordenen kreeg. Het Moederland was geteisterd door de periode der Napoleontische oorlogen, welke een deerlijke financiële en economische verzwakking hadden nagelaten; revolutionnaire golven waren over Europa gegaan en de stabilisatie van de politieke denkbeelden hier te lande was nog geenszins voltooid. De nationale onafhankelijkheid was herboren en een nationale Regering weder opgetreden. In Indië was het bestuursstelsel der Compagnie reeds bij het begin van het tijdperk der Europese oorlogen afgesloten (1795); nieuwe beginselen van het regeren overzee, voortgekomen uit de revolutie en verkondigd door de Bataafse Republiek en haar opvolgsters, waren nog niet bezonken; tal van nieuwe gedachten betreffende het regeren in Indië, afkomstig o.a. van mannen als Dirk van Hogendorp, Muntinghe en Raffles, werden gepropageerd, in tegenstelling tot denkbeelden, welke een terugkeer tot het herstel der Compagnie inhielden.

Met deze enkele trekken moge de toestand worden aangeduid, welke aanleiding gaf de Commissie-Generaal van 1814 uit te zenden en haar een vrijwel onbeperkte volmacht mede te geven.

Naast dergelijke aspecten, welke oppervlakkig een grote mate **van gelijkenis** suggereren tussen de situatie in Nederlands-Indië omstreeks 1814 en die van het ogenblik, bestaan echter fundamentele verschillen.

Een van die verschillen betreft **de constitutionele positie van den Koning als hebbende het opperbestuur der overzeese gebiedsdelen.**

Een tweede belangrijk verschil betreft het algemeen bestuur van den Gouverneur-Generaal (Luitenant - Gouverneur - Generaal) onder de constitutionele verhoudingen van toen en nu.

Op beide punten moge nader worden ingegaan, ter inleiding van de vraag of het wenselijk en mogelijk is, thans weder een Commissie-Generaal in te stellen om de overgang te bevorderen van de oude op de nieuwe staat van zaken in Nederlands Indië.

De Koning had, onder de Grondwetten van 1815 en 1840, **„bij uitsluiting"** het opperbestuur over „de volksplantingen en bezittingen van het Rijk in andere werelddelen".

Sedert 1848 zijn de tussen aanhalingstekens geplaatste woorden vervallen uit de basis-artikelen der Grondwet betreffende Nederlands-Indië, Suriname en Curaçao.

„Bij uitsluiting" bedoelde „bij uitsluiting van de Staten-Generaal". Wel is waar heeft Thorbecke destijds een andere interpretatie bepleit („bij uitsluiting van geoctroyeerde Compagnieën", zoals de Oost- en West-Indische voorts „opperbestuur" als slechts omvattende „opperst bestuur" in tegenstelling tot de wetgeving, waarmede derhalve aan de Staten-Generaal wel medezeggenschap werd toebedacht) doch deze interpretatie vindt in de geschiedenis niet voldoende steun [1]).

De Grondwet van 1815 kende dus den Koning de volledige regeermacht toe in de koloniën, zonder zeggenschap der Staten-Generaal. De Monarch kon deze regeermacht, overeenkomstig door hem vastgestelde regeringsreglementen en biezondere instructies, doen oefenen door zijn Landvoogd, den Gouverneur-Generaal. De Koning kon echter ook verder gaan en een gevolmachtigde aanstellen, die met 's Konings volledige regeermacht was toegerust, derhalve bevoegd, waar nodig, de bestaande Koninklijke reglementen betreffende het Regeringsbeleid en de andere verordeningen terzijde te stellen, gelijk de Koning dat in de koloniën zelf kon doen.

Als zodanig traden de Commissarissen-Generaal in Oost-Indië op met bevoegdheden, welke de Koning zou hebben gehad, ware Hij zelf ter plaatse.

Uiteraard bleef er, naast de biezondere werkzaamheden, waarvoor de Commissies-Generaal naar Indië togen, het normale „algemeen bestuur" te verrichten. Dit werd geoefend door een Gouverneur-Generaal of Luitenant-Gouverneur-Generaal in of onder de Commissie-Generaal geplaatst.

Een der Commissarissen-Generaal van 1814, Van der Capellen, was tevens Gouverneur-Generaal, Commissaris-Generaal Du Bus werd bijgestaan door den Generaal Baron De Kock als Luitenant-Gouverneur-Generaal. De Commissaris-Generaal van 1832, Van den Bosch, had onder zich Jean-Cretien Baud als Gouverneur Generaal ad interim.

De constitutionele positie des Konings van 1815, welke deze constructies mogelijk maakte, veranderde in 1848; de woorden „bij uitsluiting" bij het opperbestuur vervielen, en de figuur van den „constitutionele Koning" werd er de drager van; derhalve deed de verantwoordelijke Minister zijn intrede in de staatkundige verhoudingen m.b.t. de koloniën, en tevens begon de evolutie van de invloed der Staten-Generaal ook op dat gebied, als wetgevers en als forum van verantwoorde**lijkheid.**

Als gevolg van deze veranderingen (de constitutionele Kroon als draagster van het opperbestuur der koloniën, zomede de **ministeriële verantwoordelijkheid) kon voortaan de Koning geen Commissarissen-Generaal** meer uitzenden, die met Hoogst-Deszelfs volledige regeermacht in de koloniën waren bekleed; die regeermacht des Konings was trouwens niet meer absoluut, doch werd door de Staten-Generaal via den verantwoordelijken Minister gecontroleerd.

Wat thans het andere bovengenoemde verschilpunt betreft, nl. in zake het „algemeen bestuur", valt op het navolgende te wijzen.

Een van de beginselen op dit gebied in de Grondwet van 1848 was, dat voortaan de reglementen op het beleid der Regering in de koloniën zouden worden vastgesteld bij de wet (Het eerste Regeringsreglement op deze basis was dat voor Nederlands-Indië van 1854, thans overeenkomstig de Grondwet van 1922 de „Indische Staatsregeling" geheten). Het toekennen van regeermacht in Indië op andere voet dan in deze wet was omschreven was voortaan uitgesloten; die wet nu bepaalde, dat de oefening van de Regering in Indië was opgdragen aan een Gouverneur-Generaal (respectievelijk een Luitenant-Gouverneur-Generaal), en gebonden aan de normen van het Regeringsreglement (Staatsregeling).

Sedert 1922 is dit verankerd in de Grondwet zelf, die in artikel 62 bepaalt, dat (voor zover niet bij de Grondwet of bij de wet bepaalde bevoegdheden aan den Koning zijn voorbehouden) het algemeen bestuur in Nederlands-Indië wordt geoefend door den Gouverneur-Generaal.

Uit het vorenstaande volgt, dat thans onder de Grondwet en de wet (Staatsregeling) geen plaats meer is voor zulke Commissies-**Generaal als in 1815, 1825** en 1832 zijn uitgezonden.

Deze Commissies-Generaal toch vervulden een functie, welke gedeeltelijk lag in de sfeer van het opperbestuur, gedeeltelijk echter in de sfeer van het algemeen bestuur, dus van de Indische Regering. (Wel is waar hadden de Commissarissen-Generaal, een Gouverneur-Generaal, respectievelijk een Luitenant-Gouverneur-Generaal **onder** zich, doch zij verrichtten ook zelf functies op bestuurlijk en wetgevend terrein, die thans normaal tot het Indische Regeringsbeleid behoren.)

Wat het opperbestuur aangaat, dit kan de Koning in de bestaande constitutionele verhoudingen niet op zodanige wijze delegeren aan Commissarissen-Generaal, gelijk dit voor 1848 mogelijk was, terwijl voor wat het algemeen bestuur in Indië betreft de materie door Grondwet en wet (Staatsinrichting) is vastgelegd.

De vraag rijst nu, welke mogelijkheden de Grondwet overlaat om in het belang van een spoedige oplossing van de Indische vraagstukken een biezondere werkwijze te volgen, bestaande in een ononderbroken overleg ter plaatse tussen vertegenwoordigers van het opperbestuur en de Indische Regering.

Aanleiding om een dergelijke mogelijkheid onder ogen te zien is o.a. te vinden in de algemene en biezondere aspecten van de situatie in Nederlands-Indië, welke op het ogenblik moet worden geordend.

Er is ginds begonnen de overneming van het gezag van den Britsen opperbevelhebber in het South-East Asia-Command, hetwelk door deze thans nog in een aantal gewesten wordt geoefend krachtens het zg. „Civil-Affairs-Agreement" met de Britse Regering van Augustus 1945. Ontworpen als onvermijdelijke regeling voor den duur van een mili**taire veldtocht, naderhand bij de totstandkoming gezien als aanne**melijke schikking voor een korte periode van geallieerde bezetting in verband met ordeherstel en ontwapening van vijandelijke strijdkrachten, heeft dit Agreement tijdens zijn onverwacht lange werking in Nederlands-Indië moeilijkheden en delicate quaesties in het leven geroepen.

Er is een financieel, economisch en sociaal reconstructie-probleem van ontzagwekkende omvang, waarbij naar buiten een beroep zal moeten worden gedaan op hulp en grote inspanning, vooral van het zozeer beproefde Rijk in Europa.

Er is tenslotte een politiek vraagstuk van zorgwekkende zwaarte, hetwelk diplomatieke, constitutionele, militaire en politionele problemen met zich brengt, wedero mmet drukkende lasten voor het Moederland.

Uit deze beknopte aanduiding blijkt reeds, dat er met betrekking tot Nederlands-Indië vraagstukken zijn op te lossen, welke de normale sfeer van het algemeen bestuur in Nederlands-Indië en de kring van bewindvoering van de Indische Regering te buite gaan doch zich daaraan als het ware hebben vastgehecht. Bovendien kunnen die problemen door de bestaande organisatie der verhoudingen in het Koninkrijk (lopende over den Minister van Overzeese Gebiedsdelen naar diens ambtgenoten en de Ministerraad) bezwaarlijk met de vereiste besluitvaardigheid worden opgevangen.

Dit laatste is door verscheidene gebeurtenissen bewezen.

Reeds in 1941 moesten de toenmalige Ministers van Buitenlandse Zaken en van Koloniën voor urgent overleg met den Gouverneur-Generaal uit Engeland naar Java reizen. In September 1945 reisde de Minister van Overzeese Gebiedsdelen naar Brisbane om met den Luitenant-Gouverneur-Generaal te confereren. Twee malen vloog daarna de Luitenant-Gouverneur-Generaal van Batavia naar Nederland voor overleg met den Minister van Overzeese Gebiedsdelen en het Nederlandse Kabinet. Meer dan eens heeft de Indische Regering in de laatste maanden er op aangedrongen, dat de bewindsman voor de Overzeese Gebiedsdelen en enkele andere Nederlandse Ministers naar Indië zouden komen voor beraadslagingen.

Bij dit alles is meer in het spel dan alleen de biezondere zwaarte van de eigenlijke taak des Landvoogds onder de huidige omstandigheden. Dergelijke moeilijkheden van interne en administratieve aard kunnen min of meer verholpen worden door de toevoeging van gespecialiseerde adviseurs en door uitzending uit Nederland van deskundigen op financieel en economisch terrein. Ook het geleidelijk herstel van de Indische administratieve machinerie, de centrale Departementen en diensten, zal in dit opzicht veel baat kunnen brengen.

Doch dit alles verhelpt slechts een deel der zwarigheden.

Hetgeen overblijft is: de behoefte aan een meer onmiddellijk en meer continu contact met het Opperbestuur dan zelfs met de moderne communicatiemiddelen mogelijk is, nu dat Opperbestuur uitsluitend van de Nederlandse sfeer uit blijft werken.

„Alles vloeit" in de politieke, militaire, economische en internationale situatie van Indië. Vrijwel elke dag baart de ontwikkeling der dingen verrassingen, waarop behalve de Minister van Overzeese Gebiedsdelen ook die van Buitenlandse Zaken, Oorlog en Marine (voorheen ook die van Algemene Oorlogvoering) en de Ministerraad moeten reageren. Vele der actuele problemen behoren tot het arbeidsterrein van de Indische Regering, doch vereisen voorafgaand overleg met den Minister van Overzeese Gebiedsdelen, wegens diens verantwoordelijkheid voor de bewindvoering in Indië. Vele andere vraagstukken daarentegen betreffen rechtstreeks andere Ministers, hoewel zij hun oorsprong vinden in Indië. Met de behandeling van deze onderwerpen, welke volgens de bestaande kanalen loopt van 's Landsvoogds Algemene Secretarie via het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen naar andere Departementen, via de Ministers naar de Ministerraad, soms ook naar Nederlandse diplomatieke posten in het buitenland en vervolgens terug, gaat dikwijls een tijd verloren, die in vele gevallen eigenlijk niet kan worden gemist. Door vertraging kunnen de belangen van het Koninkrijk worden geschaad.

Het is in verband met dergelijke omstandigheden, dat de gedachte heeft post gevat, aan een voortgezet samenkomen van Opperbestuur en Indische Regering, in dier voege, dat de Luitenant-Gouverneur-Generaal, als tijdelijk drager van het algemeen bestuur te Batavia, in dagelijks en voortdurend persoonlijk contact wordt gebracht met exponenten van het Opperbestuur, die bekleed zijn met zekere volmachten om in voorkomende gevallen voor en namens het Opperbestuur onverwijld beslissingen te nemen.

In het biezonder valt hierbij ook te denken aan de besprekingen, welke gaande zijn tussen de Indische Regering en vertegenwoordigers van de verschillende staatkundige organisaties en bevolkingsgroepen, op Java en elders, betreffende de opbouw van nieuwe staatsrechtelijke verhoudingen in het Koninkrijk en de voorbereiding van de Rijksconferentie, welke zich daarmede zal bezighouden. Reeds is het voorgekomen, dat dergelijke besprekingen te Batavia moesten worden afgebroken en op hoger niveau in Nederland gebracht: in April 1946, op de Hooge Veluwe, traden vier Ministers in overleg met den Luitenant-Gouverneur-Generaal, zomede met vertegenwoordigers van de nieuwe staatkundige constructie, welke in Indië haar intrede heeft gedaan onder de naam Republiek Indonesia, omtrent een voorlopige oplossing van het politieke conflict aldaar. Een dergelijk overleg met deelneming van Nederlandse Ministers had ook te Batavia plaats kunnen vinden; een moeilijkheid daarbij zou echter zijn geweest, dat Ministers niet voor langere tijd kunnen worden onttrokken aan de oefening van hun functie als Departementshoofden, aan de beraadslagingen in de Ministerraad en in de Staten-Generaal. Op deze wijze is dus geen oplossing te verkrijgen waar het gaat om het boven aangeduide desideratum: een voortgezet samenkomen van het Opperbestuur en de Indische Regering.

De enige methode, welke dit mogelijk maakt, schijnt te zijn de instelling van een Commissie-Generaal, welke voor zoveel nodig is toegerust met enkele bevoegdheden, welke het Opperbestuur, indien het zelf tijdelijk te Batavia zetelde, zou kunnen oefenen.

Indien op grond van het bovenstaande de noodzakelijkheid van biezondere voorzieningen op dit gebied, alsmede de doelmatigheid der instelling van een Commissie-Generaal kunnen worden beaamd, dient thans te worden onderzocht de plaats, welke het instituut in het constitutionele stelsel zou innemen.

De eerste vraag, welke zich daarbij voordoet, is deze, of het geschetste denkbeeld in de practijk afbreuk zou berokkenen aan de verantwoordelijkheid van de(n) betrokken Minister(s).

Indien dit zo ware, zou de gedachte zonder meer zijn prijs te geven. Doch het is niet zo. Uitgangspunt bij de verwezenlijking is, dat de ministeriële verantwoordelijkheid van den Minister van Overzeese Gebiedsdelen, zomede die van de overige Ministers, intact blijft; derhalve, dat zij volledig op de hoogte worden gehouden van de taakvervulling der Commissie-Generaal, met mogelijkheid van ingrijpen, weshalve zij de verantwoordelijkheid voor wat in Indië wordt beslist binnen de sfeer van hun bewindvoering kunnen dragen.

Een tweede vraag is: zal de geschetste oplossing tot gevolg kunnen hebben, dat de Commissarissen-Generaal functies van het „algemeen bestuur" aan zich trekken of op andere wijze afbreuk doen aan de zelfstandigheid, welke de wet toekent aan de Indische Regering (behoudens haar wettelijk geregelde verhouding tot de Kroon)?

Ook hier geldt als uitgangspunt, dat de functies van „opperbestuur" en „algemeen bestuur" in Nederlands Indië", welke de Grondwet en de Staatsregeling onderscheiden, ook zoveel mogelijk gescheiden blijven. De Commissie-Generaal mag dus niet op het terrein der Indische Regering ingrijpen; zij dient immers niet om de taak te verlichten, welke thans te dien aanzien wordt gedragen door den Luitenant-Gouverneur-Generaal, noch om de Indische Regering in haar bevoegdheidssfeer met dwingende bevoegdheden te bevoogden.

De Commissie-Generaal zal zich dus in haar functie zo nauwgezet mogelijk moeten beperken tot de bevoegdheden van opperbestuurlijke aard, welke haar werden medegegeven door de Kroon. De verwezenlijking van het denkbeeld impliceert dat de Kroon en de er bij betrokken Ministers zullen besluiten om aan de Commissie-Generaal een ruim mandaat van opperbestuursbevoegdheid te verstrekken, zodanig, dat zij als orgaan van het Opperbestuur te Batavia snelle en belangrijke beslissingen kan treffen, welke het Kabinet in Nederland voor zijn verantwoording neemt.

In het voorafgaande werden terloops reeds een aantal onderwerpen aangestipt, welke in verband met zulk een mandaat naar voren komen.

Gedacht kan worden aan de beëdiging van de beperkingen, welke thans nog liggen op de oefening van het souverein gezag van het Koninkrijk en van het algemeen bestuur in Indië, in de vorm van de overeenkomst met de Britse Regering van Augustus 1945; besprekingen met Britse gezaghebbenden in dit verband: voorts aan regelingen betreffende de deelneming door het Rijk in Europa, zomede eventueel door vreemde Mogendheden, in de financiële en economische reconstructie van Indië; voorzieningen betreffende de taak van Nederlandse strijdkrachten te land, ter zee en in de lucht bij het herstel van orde en recht; maatregelen ter zake van de geestelijke en stoffelijke verzorging der uit Nederland overgekomen strijdkrachten en verwante diensten; zorg door het Moederland te dragen voor repatriërenden en oorlogsslachtoffers van alle landaarden; biezondere voorzieningen i.v.m. het herstel van cultuur en onderwijs naar Nederlandse trant na de systematische uidelging sedert de Japanse bezetting.

Bovenal valt hier te denken aan het streven van de Regering van het Koninkrijk om spoedig, in overleg met de ingezetenen in al hun verscheidenheid van herkomst en cultuur, ook aan Oost-Indië de waardige plaats te geven in het komende Staatsbestel, welke aan land en volk in de nieuwe internationale samenleving toekomt. De voorbereiding van de Rijksconferentie, het wegnemen van de beletselen, welke te lang reeds de uitvoering tegenhielden van de daarmede samenhangende gedachten van de Koninklijke rede van 6 December 1942, vereist de aanwezigheid in Indië van een Commissie-Generaal, welke zich, waar nodig, voor de toekomstige gedragslijn van het Opperbestuur kan sterk maken. In het overgangsstadium tussen de vroegere rechtsorde, welke niet kan wederkeren, en de toekomstige, waarvan de omtrekken zich geleidelijk beginnen af te tekenen, is het dienstig, dat ook het Opperbestuur reeds vertegenwoordigd is bij het begin van de af te leggen weg.

Zoals boven werd betoogd, brengt de voorgenomen instelling

---

[1]) Kranenburg „Het Nederlands Staatsrecht", Tweede deel, Hoofdstuk IX.

BEKENDMAKING

Ondergeteekende maakt hierbij aan diegenen, die tot grondaankoop wenschen over te gaan, bekend, dat zij zich vooraf met den ambtenaar belast met het Domeinbeheer in verbinding stellen, zulks in verband met de voorgenomen wijziging der districtsbegrenzingen.

De Wnd. Gezaghebber,
SCHUTTE.

3-2

van een Commissie-Generaal geen afwijking mede van de normen, welke in de Grondwet en in de Indische Staatsregeling zijn neergelegd ten aanzien van het stelsel van Opperbestuur over Nederlands-Indië en het algemeen bestuur daar te lande.

Op grond daarvan zou men de Kroon in beginsel vrij kunnen achten ten opzichte van de vorm, waarin Zij, als draagster van het Opperbestuur, bevoegdheden ter zake tijdelijk aan een Commissie-Geenraal als werktuig ter oefening zou willen opdragen.

Dat niettemin prijs is gesteld op instelling van de Commissie-Generaal bij de wet, tevens inhoudende den aard van haar mandaat, met anduiding van haar bevoegdheden en haar verplichtingen, vloeit voort uit de volgende overwegingen.

De beëindiging van de politieke moeilijkheden in Nederlands-Indië, de voorbereiding van een nieuwe Staats- en rechtsordening aldaar, het herstel en de vernieuwing op geestelijk en stoffelijk gebied daar te lande in de ruimste zin, vormen tezamen een der gewichtigste problemen, waarvoor het Koninkrijk, en daarin met name ook het Nederlandse volk in zijn geheel, in de historie ooit werd geplaatst. Om deze reden reeds is het vereist, de instelling van de Commissie-Generaal, welke tot de oplossing van dit vraagstuk een zo belangrijke bijdrage zal moeten leveren, mede aan het oordeel der Volksvertegenwoordiging te onderwerpen, opdat de Regering zich bij verdere stappen gedragen wete door de instemming van een zo groot mogelijke meerderheid.

Revaluatie van het Pond niet actueel.

Buitenlandse afzet van groot belang.

De revaluatie van de Canadese dollar met 10% — nodig geworden door de gebeurtenissen in Amerika op het gebied der prijzen — gevolgd door een zelfde maatregel met betrekking tot Zweden heeft aanleiding gegeven tot geruchten, dat ook het pond sterling een soortgelijke manipulatie zou ondergaan, geruchten, welke echter intussen van gezaghebbende zijde te Londen zijn tegengesproken aldus 'Trouw'.

Aangevoerd was, dat Engeland tot een revaluatie zou moeten overgaan, aangezien, indien het zulks niet deed, de kosten voor het levensonderhoud hier te lande als gevolg van de stijging der prijzen in de Verenigde Staten en Canada eveneens zouden stijgen, of anders de Britse schatkist, wilde zij de politiek tot het stabiel houden er van niet prijsgeven, haar subsidies op de eerste levensbenodigdheden zou moeten verhogen. Een tweede, niet minder belangrijke overweging, was dat de thans na zoveel moeite eindelijk definitief tot stand gekomen Amerikaanse lening, in goederen uitgedrukt, minder voor Groot Britannië zou gaan betekenen.

Een revaluatie zou natuurlijk haar voordelen hebben in omstandigheden als de huidige, waarin ieder kan verkopen, wat hij kan produceren. Een verhoging van de externe waarde van het pond sterling immers zou de verhouding tussen in- en uitvoer, de zg. terms of trade, ten gunste van Engeland wijzigen. Indien de stijging in het Amerikaanse prijspeil dan ook veel verder zou gaan en van duur zou blijken te zijn, dan zal Engeland vermoedelijk de stap wel moeten ondernemen. Voorshands acht men evenwel het tijdstip nog niet gekomen. De grote onbekende is de Amerikaanse productie-capaciteit. Zolang er in de Verenigde Staten nog een onbenutte capaciteit voorhanden is, kan er geen sprake zijn van een onbeteugelde inflatie. Zullen de hogere prijzen een „al out" productie volgens de modernste tijdens de oorlog ontwikkelde technologie ontketenen? In dat geval zou een daling van het prijspeil daar te lande geenszins tot de onmogelijkheden behoren. De invloedrijke Amerikaanse National Association of Manufacturers vertrouwt, dat in de herfst de productie voldoende zal zijn om de onbevredigde vraag te dekken en een lid van president Trumans cabinet meent zelfs dat na zestig dagen een einde zal komen aan elke vrees voor inflatie op tal van goederenmarkten, hoewel dit laatste toegegeven, niet zonder meer als waarschijnlijk kan worden aangenomen, gezien de onrust, welke de prijsstijging reeds in vakverenigng kringen heeft verwekt.

Een ander punt.

Een ander punt, waarmede bij de beoordeling van Engelands houding ten aanzien van de revaluatie ter dege rekening dient te worden gehouden, is, dat men hier doodsbenauwd is voor alles, wat ook maar in de verste verte zou kunnen worden uitgelegd als een deflationistische maatregel.

Labour tracht ook nu nog steeds waar dit mogelijk is politieke munt te slaan uit de terugkeer van het pond sterling naar goud, in 1925 ondernomen door een conservatief cabinet, waarvan Churchill Chancelor of the Exchequer was en het is uiteraard duidelijk, dat de huidige regering zich er voor wenst te vrijwaren, dat haar t.z.t een soortgelijk verwijt zou kunnen worden gemaakt.

Van niet minder belang is de opbouw van buitenlandse afzetmarkten, niet in de laatste plaats de Amerikaanse markt zelf, voor de Britse industrie, hetgeen vanzelfsprekend bevorderd wordt door de hoge Amerikaanse prijzen. Dit voordeel zou door een verhoging der buitenlandse waarde van het pond sterling verloren gaan. Deze overweging dringt op het ogenblik te meer waar de Engelse productiekosten op de duur niet zullen kunnen ontkomen aan een stijging als gevolg van de socialistische experimenten, welke de Labour-regering onderneemt, geheel afgezien nog van de gestadig gestegen en nog steeds stijgende lonen. Dit maakt de noodzaak om tijdig een voorsprong te krijgen op buitenlandse markten des te dringender.

Staten van Curacao

Vergadering Op Donderdag 22 Augustus 1946, des avonds te 8 uur.

Te Behandelen Onderwerpen:

1. Ingekomen stukken
2. Landsverordening tot wijziging en aanvulling van het „Prijsopdrijvings- en Hamsterbesluit 1940" (P.B. 1945 No. 8), bekrachtigd bij landsverordening van den 21sten Augustus 1942 (P.B 1942 no. 161), zooals gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij landsverordening van den 28sten December 1945 (P.B 1945 no. 14) (1946-1947-24).
3. Landsverordening houdende de regeling van de valuta waarin de Curacaosche pensioenen, alsmede de uitkeeringen ten laste van de Curacaosche begrooting aan het Algemeen Curacaosche Pensioenfonds luiden (1946-1947-26).

de Griffier

BITO OP BONAIRE.

De sportclub Bito van de Mulo-school van Pietermaai maakte een uitstapje naar Bonaire. De leden speelden tegen de korfbalclub „Oranje" van Rincon. Twee wedstrijden waren gelijk, de derde werd door Bito gewonnen met 1—0. De meisjes maakten nog enkele uitstapjes o.a. naar Lac en naar Slachtbaai en hebben Bonaire hoogsttevreden verlaten.

BROEDER MARTIN OP DE PLANKEN.

Broeder Martin speelt toneel met de Bonairiaanse jongens van Brakkeput ten bate van de nieuwe kerk te Kralendijk. De zaal was beide avonden eivol en het daverend gelach dat steeds door uitbarstte bewees wel hoezeer „Cesario" in de smaak viel.

DONDERDAG DE EERSTE STEEN.

Donderdag zal plechtig de eerste steen worden gelegd voor het tehuis voor ouden van dagen. Het wordt een ruim gebouw. Hoezeer de bevolking het initiatief van het Wit-Gele-Kruis ook toejuicht, betreurd wordt, dat de inrichting enkel voor vrouwelijke ouden is bestemd. Men vindt het voor oude mannen dringender nodig. En terecht.

KAMPEREN.

De troepen van 'De Jonge Wacht' hebben hun kampen opgeslagen op de plantages Scherpenheuvel en Brakkeput.

'STELLA POLARIS' KOMT.

Naar men ons mededeelt wordt de 'Stella Polaris' morgenochtend uit New York op Curaçao verwacht.

M.S. „CAPE IGVAK".

Het m.s. „Cape Igvak" van de Grace Line zal wegens vertraging op de thuisreis deze week pas op 20 Augustus uit New York vertrekken naar Curaçao, alwaar het op Maandag, 26 Augustus verwacht wordt.

PROBLEMEN IN WEST-INDIË.

Na drie eeuwen koloniaal bewind willen Curaçao en Suriname baas in eigen huis worden.

De politieke problemen van Oost-Indië en van West-Indië zijn dezelfde, slechts de accenten liggen anders.

Maakte Oost-Indië onder de Japanse bezetting een sociale en ook een politieke revolutie door, in Suriname en Curaçao stond tijdens de oorlog het sociale proces vrijwel stil. De sociale maatregelen, die tijdens de oorlog werden getroffen, waren minder het gevolg van een „drang naar democratie", dan wel van de hoogconjunctuur (olie in Curaçao, bauxiet in Suriname), waardoor gebrek aan arbeidskrachten en hoger loon voor arbeid ontstond. Het feit, dat tijdens de oorlog Noordamerikaanse garnizoenen in Suriname en Curaçao werden gelegerd, die de arbeidskrachten, welke aan de plaatselijke markt werden onttrokken, volgens Noordamerikaanse oorlogsmaatstaf betaalden, speelde daarbij een niet onbelangrijke rol. Werkgelegenheid en hoger loon waren van de sociale verbeteringen de enige kenmerken.

HET TRAPPISTENKLOOSTER TE TEGELEN VERBRAND.

Een monnik van de Cisterciënser-Abdij Ulingsheide te Tegelen schrijft ons:

„De vijfjarige bezettingstijd is hier niet zonder grote schade aan ons voorbijgegaan. Woensdag in de Goede Week, 21 April 1943, heeft een grote brand bijna heel ons klooster in as gelegd, zodat slechts de kale muren overbleven. Goddank bleef onze kerk gespaard.

Dan was daar de bijna onafgebroken inkwartiering van honderden Duitse soldaten en in de laatste maanden van de oorlog de veelvuldige bombardementen met ettelijke voltreffers op de abdij en een in de kerk. Op 20 Januari 1945 vielen bij een bombardement meer dan dertig gewonden, die allen weer genezen en op de been zijn.

Begin November 1944 bracht ons 300 vluchtelingen uit Venlo, van alle leeftijden en conditie en al dadelijk begon de nodige voedselbeperking en in begin December de hongerperiode. Dat deze periode ernstig was laat ik u beoordelen: alle katten van schuur en stallen zijn opgepeuzeld! Dikwijls zijn er van hier de grens overgegaan om op Duits gebied nog een en ander weg te halen.

Voeg hierbij de ontzettende onrust, veroorzaakt door de razzia's om de mannen gevangen te nemen en naar Duitsland te voeren. Half November zijn negen van onze Broeders aldus weggevoerd. Onze broeder-portier 72 jaar oud, werd gevangen naar Maastricht gebracht en daar scherp verhoord enz.

Deze enkele trekjes mogen voldoende zijn om u een denkbeeld te geven van onze toestand en te doen begrijpen dat de gezondheid van velen min of meer geschokt is. Want de laatste vier maanden moesten we dag en nacht in de kelder doorbrengen in gezelschap van een paar honderd personen."

VLOOTHERSTEL.

Wij lezen in het „Vrije Volk":

Toen de regering in Londen schepen nodig had voor het oorlogstransport, heeft zij de vloot gevorderd en met de reders een overeenkomst gesloten, waarbij een vergoeding werd vastgesteld. De som dezer vergoeding was samengesteld uit de normale afschrijving op de schepen, een extra-afschrijving wegens het gebruik in oorlogstijd, waardoor de vloot aan een veel te grote slijtage onderhevig was, en een gebruiksvergoeding. Aan dit contract was niet alleen de regering in Londen gebonden, ook haar opvolgster in Nederland was gehouden de uit deze overeenkomst voortvloeiende verplichtingen na te komen. Hoe groot de bedragen zijn, waarop de reders aanspraak kunnen maken, is ons niet bekend. Zij zijn uiteraard zeer hoog. Er is dus alle aanleiding voor de regering om op de besteding van die gelden zorgvuldig toe te zien. Zij mogen niet, ook niet voor een klein gedeelte, in de zakken der aandeelhouders terechtkomen.

Het is niet moeilijk dit te voorkomen door de uitbetaling uitsluitend op geblokkeerde rekening te doen geschieden. Daartoe strekt een beschikking van den Minister van Financiën van 28 December 1945. Uit deze geblokkeerde gelden zal de vloot die in de oorlogsjaren zeer geleden heeft, moeten worden beschouwd.

Het schijnt nog niet vast te staan, tot wanneer de extra-vergoeding voor gebruik onder oorlogsomstandigheden moet worden uitbetaald. Hier wordt door belanghebbenden natuurlijk het argument gehanteerd, dat de gevaren en de abnormale slijtage niet ophielden toen de oorlog eindigde. Er is geen enkele reden om de reders, die van het herstel van de vloot met geld van de staat in de toekomst toch zullen profiteren, niet te laten delen in de lasten die het hele volk zich moet getroosten om de armoede, waarin wij vervallen zijn, te overwinnen. De oorlogsvergoeding dient beperkt te blijven tot de oorlogstijd, overeenkomstig het contract, waaraan de regering in Londen zich gebonden heeft. Dit is als wij wel zijn ingelicht, ook het standpunt van den Minister van Financiën en wij maken ons er niet ongerust over, dat de nieuwe Minister van Verkeer, onder wien de scheepvaart ressorteert, een andere opvatting zou huldigen.

Daar de vergoeding reeds tijdens de oorlog contractueel is vastgelegd, heeft het geen zin over de inhoud der overeenkomst na te pleiten, die wellicht scherper geformuleerd had behoren te worden. Maar er is zeker geen reden méér te geven, dan waartoe de Staat krachtens dit contract verplicht is.

Daar komt bij, dat de scheepvaartmaatschappijen er in fiscaal opzicht waarschijnlijk beter aan toe zijn dan de meeste andere Nederlandse ondernemingen, waarvan de financiële reserves tijdens de bezetting zwaar zijn aangetast door de hier te lande toen ingevoerde belastingverzwaring voor vennootschappen, en door jarenlange gehele of gedeeltelijke stilstand.

Het is, zolang het prijsniveau nog in beweging is, natuurlijk niet te zeggen of de aan de scheepvaartmaatschappijen toegekende vergoedingen voor haar diensten in oorlogstijd voldoende zullen zijn voor de herbouw van de vloot. Doch, wanneer dit niet het geval mocht zijn, en de reders zouden ook voor de verdere financiering terug moeten vallen op steun van de schatkist, dan zouden wij de vraag aan de orde willen stellen, of het wellicht wenselijk zou zijn, dat geld te verstrekken tegen overgave van nieuwe aandelen der betrokken maatschappijen aan de Staat. Langs die weg zou de overheid rechtstreeks en duurzaam deelnemer worden in de vloot, terwijl een verstrekt bouwcrediet — de normale wijze van financiering — te zijner tijd weer afgelost zou worden, waarna de reders weer baas zouden zijn in eigen huis. Het is in dit verband niet ondienstig erop te wijzen, dat een particuliere instelling, die onlangs een crediet aan de Nederlandse Stoomboot-Maatschappij had verstrekt, dit crediet terugbetaald heeft gekregen in de vorm van aandelen. Een voorbeeld, dat o.i. althans overweging verdient om door de Staat nagevolgd te worden. Wij maken ons intussen geen illusies over de felle tegenstand, die zulk een methode van „stille nationalisatie" zou ontmoeten van de zijde der maatschappijen.

K.S.C.

Baseball: Deportivo Curazao—Lucky Strike 2—10. Zaterdag en Zondag as. zullen er op de terreinen van de Katholieke Sport Centrale aan het Rif Knockoutwedstrijden voor voetbal gehouden worden.

ZUID-AMERIKA HELPT EUROPA.

Teruggekeerd van een reis naar Zuid- en Midden-Amerika, heeft Herbert Hoover medegedeeld, dat in de periode tot Septmber as. dank zij de opofferingsgezindheid van de Midden- en Zuidamerikaanse landen 800.000 ton voedingsmiddelen meer voor Europa beschikbaar zal zijn dan aanvankelijk was geraamd. Latijns Amerika zal in die periode netto 2.120.000 ton granen en bonen naar de hongergebieden van Europa kunnen exporteren. Uit de mededelingen van Hoover valt ook op te maken, in hoeverre de verschillende landen tot dit resultaat hebben bijgedragen.

Colombia, Venezuela, Chili, Peru en Argentinië beperken hun invoeren van granen en vetten tot een minimum. De export van bonen, rijst, vlees, vetten of suiker werd verhoogd door Mexico, Ecuador, Chili, Peru en Uruguay.

De belangrijkste graan-exporteur is Argentinië. Het leed een gedeeltelijke misoogst en zijn surplus is dit jaar, hoewel belangrijk, minder dan normaal. Niettemin zal Argentinië in deze maanden 90 pct van de Latijns-Amerikaanse voedselexporten verschaffen. In Maart, April en Mei heeft Argentinië gemiddeld 450.000 ton graan per maand geëxporteerd. Hoover hoopt, dat door de nieuwe noodmaatregelen het gemiddelde voor Argentinië zal stijgen tot 700.000 à 750.000 ton per maand.

Brazilië is met 100.000 ton per maand de grootste tarwe-importeur van Latijns-Amerika. Het heeft voor de komende critieke maanden zijn import met 40 pct. verlaagd, terwijl daartegenover zijn exporten van maïs, rijst en bonen belangrijk boven het normale peil verhoogde.

Door beperking van de invoer en het binnenlands verbruik van voedingsmiddelen enerzijds en de vergroting van de uitvoer andererzijds levert Latijns-Amerika een dubbele bijdrage tot leniging van de nood in Europa.

HET BELGISCHE LEGER.

Vergeleken bij andere landen, vooral bij Frankrijk, heeft het Belgische leger in Mei 1940 geen slecht figuur geslagen. Dat het toch faalde, is niet de schuld van de legerleiding, maar van de regering en volk.

De regionale dienstplicht stelde de meeste miliciëns in staat, dagelijks hun ouderlijk huis te bezoeken. Hoe goed bedoeld ook uit zedelijk oogpunt, is deze faciliteit fataal gebleken, daar zij de vorming van de militaire geest in de weg stond. Niet minder noodlottig was de begerigheid, waarmede burgerlijke instanties de uitgaven voor de bewapening voortdurend beknibbelden. Vooral de gemengde legercommissie uit het parlement heeft in deze een treurige rol gespeeld.

De legerpolitiek tussen de twee wereldoorlogen zou men het best kunnen omschrijven als „de kunst om het leger af te breken". Dat is een hard oordeel, maar van iemand als Generaal B. E. M. Emile Gilbert, die in het concentratiekamp Grosz-Rozen op 13 December 1944 zijn leven voor het vaderland gaf, neemt men het aan. Wie over dit onderwerp meer wil weten, leze het nagelaten geschrift van dezen generaal: L'armée et la Nation. L'entre-deux-guerres en Belgique, dat onlangs bij de uitgeverij Ferdinand Wellens-Pay in Brussel het licht zag.

DAILY EXPRESS OMHOOG.

Het conservatieve Engelse dagblad Daily Express heeft gedurende de maand Mei een dagelijkse verkoop van ongeveer drie en een half millioen exemplaren gehad. De drukpersen konden precies 3.455.735 stuks per dag verwerken; de oplage werd dus door technische obstakels geremd. Ze had namelijk aanzienlijk hoger kunnen zijn, want de aanvragen van het publiek, waaraan niet kon worden voldaan, liepen in de tienduizenden. Dit is wel een merkwaardig record in de huidige constellatie der Engelse politiek.

De onzedelijkheid van de dienstplicht — VI.

De nadelen van het gedwongen Celibaat.

door

JOHN J. HUGO PR.

Maar nòg groter kwaad is verbonden aan het verhinderen dat de mensen hun ware roeping volgen.

De onder de wapenen geroepen dienstplichtigen, waarvan het grootste gedeelte normaliter gehuwd zou zijn geweest, worden thans door de Staat gedwongen om in ongehuwde staat te leven, waarvoor zij noch geroepen zijn, noch voorbereid zijn en, evenmin de „genade van staat" bezitten, welke nodig is voor deze hogere en moeilijker levenswijze. Zelfs wanneer de werkelijke dienstplicht niet zo lang duurt toch is dit voor velen, een ontbering en een gelegenheid tot zonde. De onnatuurlijke vereisten van het moderne leven dwingen toch reeds vele jongelieden om een eventueel huwelijk langer uit te stellen dan goed voor hen is, hen zodoende blootstellend aan inwendige strijd en grote bekoringen. De dienstplicht nu maakt de moeilijkheid groter. Voor welgestelde lieden van middelbare leeftijd die „oorlogsbons" verzamelen en op vele andere manieren van de oorlog profiteren is het heel gemakkelijk om de jongelieden te waarschuwen dat zij „voorzichtig" moeten zijn en „goed uit moeten kijken" en dat zij daarom hun huwelijk zo lang mogelijk moeten uitstellen totdat zij afzwaaien. Deze jongelui hebben het recht om te trouwen indien dit hun roeping is; zij hebben ook de behoefte om te trouwen; en ook hebben zij de plicht hiertoe indien zij daardoor in gevaar tot zonde komen.

Met andere woorden: dit is een recht waarbij hun geestelijk welzijn en eeuwige zaligheid nauw betrokken zijn. Dienovereenkomstig is deze aangelegenheid (van de roeping) één, van die — en het is goed dat wij dit opmerken — gevallen, waarin volgens den heiligen Thomas, het menselijk gezag geen rechtsbevoegdheid heeft en waaromtrent de burger niet verplicht is aan het gezag te gehoorzamen.

Indien dit een zuivere quaestie van stoffelijk welzijn was, dan zou de Staat ongetwijfeld grote offers kunnen opleggen in het algemeen welzijn.

Maar zelfs de Staat heeft het recht niet om den mens op de weg van zonde te plaatsen en hem daarbij tegelijk de middelen te onthouden om een deugdzaam leven te leiden.

De toestand van het gedwongen celibaat, eist een rigoreuze zuiverheid, zoals die der geestelijken. Een groot deel der burgers worden met andere woorden gedwongen te leven in een levensstaat die de hunne niet is en die in feite een gelegenheid tot zonde is. Dit geldt ook wanneer zij, ondanks de dienstplicht, trouwen; want zij moeten ook in dit geval van hun echtgenoten verwijderd leven. Ja, de onrechtvaardigheid is, in dit laatste geval, zelfs groter.

Een onmogelijke toestand.

De Staat zelf ziet de onmogelijkheid in van de toestand waarin hij de soldaten stelt, hetgeen blijkt door de voorzieningen die hij treft om hun moreel hoog te houden — voorzieningen welke een verdere inbreuk maken op hun persoonlijkheid. Ontspanningsgelegenheden, waarin de hartstochten worden geprikkeld, de zinnelijke lust gevoed wordt en een kunstmatige uitweg wordt gezocht voor de zinnelijke neiging, worden ingesteld om de soldaten in de geestelijke en gevoelstoestand te houden die vereisten zijn voor „goede soldaten". En hier toont zich weer de goddeloze Staat in al zijn cynisme, door suggestieve en zelfs obscene ontspanningsgelegenheden te geven, niet alleen in de oefenkampen, maar ook aan de fronten, waar de mannen leven in de schaduw des doods en ieder ogenblik voor hun Schepper en Rechter geroepen kunnen worden.

Eerst plaatst hij de jongelieden in zondige gelegenheid, vervolgens lokt hij hen in zorgvuldig voorbereide en tot in het uiterste georganiseerde verleiding om hen tenslotte de dood in te sturen ziehier de duivelse werkwijze van de moderne oorlog, de wijze waarop de Staat zijn burgers bijstaat om hun eeuwig welzijn te bereiken.

Ja nog verder gaat de Staat. Aangezien hij wel beseft dat het voor de grote drommen dienstplichtigen onmogelijk is om in celibaat te leven, bevordert hij het gebruik van voorbehoedmiddelen. Men zal misschien zeggen dat dit maar iets toevalligs is. De legerautoriteiten weten wel beter en hebben daarom aan de fabrikanten van voorbehoedmiddelen grondstoffen afgestaan, hetwelk slechts voor de oorlogs-industrieën verkrijgbaar waren. Het bevorderen van ontucht en overspel, het gebruik van voorbehoedmiddelen, dit zijn de noodzakelijke middelen om het „moreel" in zulk een leger er in te houden.

De ongelukkige positie van aalmoezeniers.

Wij zien daarbij niet over het hoofd dat de regeringen zorgen voor aalmoezeniers bij de strijdkrachten, noch onderschatten wij, of wensen wij te onderschatten, het vele goede dat door deze aalmoezeniers gedaan wordt.

De heldhaftige toewijding van zovele hunner wekt inderdaad bewondering. Wij behandelen thans echter niet de individuele gevallen, wij trachten om objectief de morele gevaren van een bizondere positie aan te houden.

En dan moet het gezegd worden, dat het leger de aalmoezeniers aanneemt, niet als dienaren van de godsdienst, maar als stemming-wekkers of „morele officieren", lieden dus, die voornamelijk tot taak hebben het hooghouden van het moreel.

Als zodanig, worden zij belast met vele werkzaamheden, welke met de godsdienst niets te maken hebben; dit is de prijs die zij moeten betalen, de tegenprestatie die zij moeten leveren om de godsdienstige plechtigheden in het leger te kunnen houden. Bovendien wordt hun werkelijke functie als bedienaren van een godsdienst, op de achtergrond geschoven of gaat zij zelfs geheel verloren, omdat men dikwijls van hen verwacht dat zij deze ondergeschikt moeten maken aan de bevordering van de nationale zaak.

Ofschoon, in het bizonder de katholieke aalmoezeniers door de toediening der Heilige Sacramenten in staat zijn om aan de zielen grote hulp te verlenen, ondanks de vele beperkingen die hun opgelegd wordt, zijn zij even onmachtig als andere bedienaren van de godsdienst om die toestanden te veranderen, die het leven in het leger tot een ongezonde omgeving maken. Hetgeen zij bereiken is, hoewel individueel beschouwd soms een groot succes, betrekkelijk gering.

Dit is in het bizonder waar, wanneer van hen geëist wordt dat zij godsdienstoefeningen houden die toegankelijk zijn voor allen, een toestand die de katholieke priesters belet om die specifiek christelijke en katholieke morele en ascetische leerstellingen, die zo onmisbaar zijn voor de deugdbeoefening aan hun mensen voor te houden.

Grote zedelijke moed vereist?

Wij willen niet ontkennen dat vele werkelijk fijne Christenen in staat zijn hun zedelijke integriteit ook in de demoraliserende legersfeer te behouden.

Maar zulke mensen behouden hun deugdzaam leven ondanks en niet dank zij hetgeen zij in het leger meemaken. Hiervoor is inderdaad zedelijke heldenmoed nodig. Wij moeten echter deze heldenmoed niet bij allen veronderstellen, in het bizonder niet bij de jongeren, of bij hen die een geestelijke voorbereiding hiertoe missen, en bovendien ontbreekt hij gemakkelijk in een omgeving die niet bevorderlijk is voor het nastreven der heiligheid. Een toestand die over het algemeen een grote heiligheid of moed vereist is voor een gewone lieden, is in werkelijkheid niet minder dan een gelegenheid tot zonde, en een bijna zekere oorzaak van geestelijk verval.

Religieuzen en priesters die vrijwillig het celibaat aanvaard hebben, zoeken, wij zouden haast zeggen instinctief naar zekere bescherming voor hun deugden, en zouden zich in groot gevaar bevinden in de omgeving van een militair kampement en zelfs in de omgeving van het gewone dagelijkse leven. Het is in verband hiermede leerzaam om de voorschriften van Rome te lezen, betreffende de geestelijke zorg, die gegeven dient te worden aan priesters die militaire dienst moeten verrichten.

Deze voorschriften tonen duidelijk aan dat de priesters zich in zeer ongustige morele omstandigheden bevinden; daarom worden zekere bepaalde regelingen getroffen om hen bizondere geestelijk hulpe te verlenen gedurende hun diensttijd. Bovendien moeten zij zich na afloop van hun diensttijd terugtrekken in een of ander klooster of religieuze instelling voor een zekere periode, welke langer of korter kan zijn naar gelang de individuele behoeften, teneinde zich daar inwendig door geestelijke oefeningen te vernieuwen.

Hieruit blijkt, dat de Kerk zich geen illusies maakt omtrent het leven in het leger. Als nu zelfs priesters blootgesteld zijn aan zulk gevaar, hoeveel te meer dan de leken, zonder geestelijke voordelen die door de priesters, gedurende een lange proeftijd, genoten worden, en van wie nu geëist wordt dat zij hun zuiverheid bewaren, zelfs te midden van de meest ongustige omstandigheden, zelfs voor de gewone deugdzaamheid?

Op Finland rust de schaduw van 's overwinnaars hand

Russen controleren, maar onzichtbaar.

Door de lucht naar Helsinki? Heb je daar een vergunning voor? vraagt mijn Stockholmse vriend. Niet? Dan zul je met de boot moeten gaan. De Russen hebben een luchtstrook van Finland bezet, die zowat vijftien km. ten Westen van Helsinki begint en daar ligt het vliegveld in. Er is geen luchtverkeer tussen Zweden en Finland.

Ik ga dus met de boot en dat is een prachtige reis. De blinkend witte en onberispelijk zindelijke „Heimdall" vaart urenlang tussen de bosrijke rotseilanden voor de Zweedse kust en later, bij het naderen van Finland, weer urenlang door de Finse eilandenzee. Maar het is een vertraging, die een hele dag kost. Want de zeereis duurt als alles meeloopt en de boot niet — zoals op de terugreis — midden op zee een uur of vier voor anker gaat vanwege de mist, zeventien uur en dan sta je niet in Helsinki, maar in Aabo aan de wal, wat betekent, dat je nog 240 km. moet rijden om het doel van de reis te bereiken. Het betekent ook een lange autotocht door een prachtig land, en dat verzoent mij met de Russen die geen potkijkerij in de buurt van hun Gibraltar dulden.

De vreemdeling merkt in Finland zo goed als niets van de Russen. In mijn hotel hoorde ik, dat de hotelruimte beperkt is, omdat zij voor hun controlecommissie een aantal grote hotels hebben gevorderd en op straat ben ik één keer twee Russische officieren tegengekomen.

Ik hoor van verschillende kanten, dat de Russen zich correct gedragen en de zelfstandigheid van Finland ontzien. Maar in elke tak van bedrijf en in elk departement hebben zij hun waarnemers. De oorlogsschulden, die Finland uit zijn productie moet betalen, bindt het land aan handen en voeten en stelt Rusland in staat de economie van Finland in de Russische planeconomie in te schakelen. En politiek knapt de communistische partij de zaken voor Moskou op. De Minister van Justitie is communist, de geheime staatspolitie en daarmee de briefcensuur, het toezicht op de pers, de controle op de telefoon zijn in handen van de communisten. Wat zal Moskou zich druk maken en waarom zou het zich de haat van de Finnen op de hals halen als het zo ook gaat? De Russen blijven achter de schermen. En het laatste boek van Sigrid Undset, dat over Russische levensgewoonten enkele onpolitieke maar onvriendelijke opmerkingen maakte, werd toch wel verboden. Het vonnis, dat den oud-minister Tanner tot twee jaar veroordeelde — wat de Russen te weinig vonden — werd zonder hun directe inmenging, verhoogd tot vijf jaar. En in het restaurant geeft mijn Finse metgezel mij onder de tafel een trap als we, sprekende over politieke onderwerpen, te dicht bij de gevaarlijke zone komen.

Toch heeft men in Finland niet het gevoel onder de druk ener vreemde bezetting te leven. De Russische controle is niet zichtbaar, de openbare mening kan zich vrij uiten. De sociaal-democraten hielden hun congres en bespraken vrijelijk hun politiek en hun verhouding tot de communisten. Finland voelt de hand van den overwinnaar nauwelijks, maar de schaduw van die hand ligt over het land.

Wat zeggen de Finnen er zelf van?

Zij schikken zich met nuchtere zin voor de werkelijkheid in het onvermijdelijke. Zij moeten aanvaarden, dat hun land in de Russische invloedssfeer ligt en dat hun economische leven daarvan de gevolgen ondervindt. De Finse export gaan naar Rusland de oorlogsschulden dwingen de Finnen bovendien tot leveringen, die boven hun macht gaan, leveringen van schepen en machines, waarvoor zij de grondstoffen eerst in het buitenland moeten kopen.

Als Amerika ons éénmaal het vijfhonderdste deel van zijn jaarproductie schonk zouden we van alle oorlogsschulden af zijn, zei een Fin. Maar Amerika schenkt geen vijfhonderdste en zelfs geen duizendste van zijn productie. De Finnen zullen hun eigen boontjes moeten doppen. En dat betekent: in vriendschap leven met de Sovjet-Unie en trachten de banden met het Westen vast te houden. Zij geloven, dat dit mogelijk is. Zij vertrouwen op hun werkkracht en zij geloven, dat hun sterke militaire verdediging in de winteroorlog 1939 en 1940 en hun prestatie in de oorlog van 1941 de Russen respect hebben ingeboezemd. Zij voelen zich in elk geval nog zelfstandig en onafhankelijk, ondanks de beperkingen, die de nederlaag hun heeft opgelegd.

Zuid-Afrika kan Nederlandse boeren gebruiken.

Een goede bekende van Nederland is voor een paar dagen hier afgestapt om oude vrienden op te zoeken: dr. H. D. van Broekhuizen. Hij was tot 1940 Zuid-Afrikaans gezant in Den Haag en hij was één van de populairste, deze stoere Afrikaander met de witte manen, die in Overijsel geboren werd, in Den Haag Paul Kruger leerde kennen en diens kleindochter huwde en die in Leiden is gepromoveerd. De oorlog bracht hij gedeeltelijk in Engeland, gedeeltelijk in Zuid-Afrika door. Over zijn eigendommen in de residentie hebben eerst de Amerikanen, daarna de Zwitsers gewaakt, nadat hij in 1940 uitweek via Brussel. Hij zit nu voor ons, weinig veranderd, misschien zijn de manen nog iets witter geworden, en vertelt.

Na den inval in Nederland begreep men in de Unie de noodzaak mede in de oorlog te gaan. Sedert heeft men vol sympathie ons lot gevolgd.

En, wat lang niet algemeen bekend is, het niet bij belangstelling gelaten.

Alleen de schoolkinderen in Transvaal al hebben 20 à 30.000 pond sterling voor ons land bijeengebracht. Gezant - in - ruste Van Broekhuizen collecteerde er persoonlijk 8000 bijeen. In overleg met dr. L. Visser, onze gezant in Pretoria, worden daarvoor schoenen, kleren, voedsel, gedroogde vruchten gekocht. Kisten vol kwamen al aan. De „werkgeselskappe", waarvan de kern bestaat uit vrouwen van het Nederlands - Afrikaanse volksdeel, zijn onvermoeid bezig.

Immigreren? Straks?

De kans voor Nederlanders naar Zuid-Afrika te komen is er. Maar de eerste jaren nog niet Dit, zegt de heer Van Broekhuizen, moet men in Nederland duidelijk weten. Er zijn nog zeer vele Afrikaners, soldaten en burgers in Europa, die terug moeten en de scheepsgelegenheid is moeilijk. Eerst moeten deze mannen „plek" krijgen. Daarna wil Zuid-Afrika, en gráág, immigranten hebben; het kan er duizenden en duizenden gebruiken.

Vooral goede boeren. Die het bedrijf eerst moeten leren, in de practijk of op de landbouwscholen in Pretoria, Bloemfontein, Potjesstroom; want boeren in Nederland is wat anders dan boeren in Zuid-Afrika met zijn andere bodem, zijn droogte, zijn afzonderlijke keren-, „beesten"-, schapenfarms.

Voor de arbeid in de goudmijnen zal, mocht er al belangstelling voor bestaan, weinig plaats zijn. Sinds drie maanden wint men goud uit een nieuwe, bizonder rijke mijn bij Odendaalsrust in de Oranje Vrijstaat, hetgeen de nog kleine plaats tot een grote stad zal maken.

Generaal Smuts' positie is stevig, aldus de heer Van Broekhuizen. Langzaam, na de Duitse nederlaag, gaan de ogen open. slinkt de sympathie voor de anti-Engelse en daardoor gedurende de oorlog in Duitse richting kijkende groepering achter dr. Malan.

Van de twee millioen blanken in Zuid-Afrika spreken er 12 millioen Afrikaans, 0,8 millioen Engels; de blanke bevolking is voor ongeveer 50 pCt. van Nederlandse afkomst en in dat deel bleef een onverflauwde aandacht voor Nederland leven. Maar wie naar Zuid-Afrika komt, aldus met nadruk den heer Van Broekhuizen, moet zich kunnen assimileren op maatschappelijk, cultureel en taalgebied.

Wie straks immigreren wil, dient er van doordrongen te zijn, dat het noodzakelijk is Afrikaner te worden.

Den heer Van Broekhuizen keert dezer dagen naar zijn land terug. Zijn opvolger als gezant van de Unie van Zuid-Afrika bevindt zich reeds in ons land. Het is den heer Leaf Egeland, tot voor kort gezant in Stockholm.

Russen in Nederland.

Wij lezen in De Linie:

— In het oostelijk deel van de Oekraïne kon men sedert de tweede helft der 18e eeuw enkele Nederlandse nederzettingen van doopsgezinde boeren aantreffen die onder de regering van Catharina de Grote naar Rusland waren uitgeweken.

Bijna twee eeuwen hebben zij hier ongestoord in een streng isolement kunnen voortleven, waarbij zij het geloof hunner voorvaderen trouw bleven en zelfs voor een deel de taal van hun vaderland bewaarden. In 1941 werden deze landbouwers, volgelingen van Menno Simonsz (waaraan zij hun andere naam Mennisten ontleenden) door de Sovjetregering „ontdekt" en de vervolgingen waaraan de belijders van deze godsdienstige stroming al in de 16e eeuw hadden blootgestaan begonnen opnieuw.

Uit beginsel terughoudende tegenover staatsbemoeiingen in het particuliere leven, kwamen zij onmiddellijk in botsing met de wensen der Russische militaire en burgerlijke overheid. Als principiële dienstweigeraars wijden zij b.v. niet strijden in het Rode Leger. Zij weken uit of moesten hun woonplaats gedwongen verlaten, waarbij zij bijna al hun bezittingen prijs gaven.

Onder de Duitse bezetting toonden zij zich een afkerig van het nationaal-socialistische als van het communistische systeem. Na de bevrijding werden enkele groepen door geloofsgenoten van het Nederlandse Rode Kruis in de Amerikaanse bezettingszône van Duitsland aangetroffen en naar Nederland gebracht.

Hier wachten de kinderen, de vrouwen en de ouden van dagen in verschillende rusthuizen, en de mannen bij doopsgezinde boeren in Friesland en Zeeland, op het ogenblik dat zij naar Zuid-amerika (met name Paraquai) kunnen emigreren. Oorspronkelijk zouden zij naar Canada vertrekken, waar vele van hen verwanten hebben wonen (Ontario).

Van het totaal aantal Mennisten dat over de hele wereld een kwart millioen bedraagt, vindt men nl. één veirde deel in Nederland en de rest in West-Duitsland en Amerika, behoudens dan enkele kleinere koloniën, als die waarover het hier gaat.

Van Russische zijde doet men nu weer alle mogelijke moeite om deze mensen er toe te brengen terug te keren, waarvoor echter niet de minste animo bestaat, na alles wat zij van Sovjetzijde hebben ondervonden; de schrik zit er nog te diep in.

De vertegenwoordigers van de regering der U.S.S.R. in ons land zijn dan ook erg geïnteresseerd in de juiste verblijfplaatsen van deze vervolgden.

Men beweert, dat de Mennisten, die in België een onderdak vonden, een half jaar geleden op raadselachtige wijze teruggevoerd zijn.

Wij kunnen slechts de wens uitspreken, dat hun voorgenomen immigratie met spoed zal worden verwezenlijkt. Zuid-Amerika is inderdaad het werelddeel waar men in de toekomst waarschijnlijk het veiligst zit.

Amerikaanse soldaten geloven niet in Duitse wreedheden.

Een „eerlijk volk...

De rol die de Verenigde Staten in de toekomst bij de bezetting, de pacificatie (vooral op geestelijk gebied) en de heropvoeding van het Duitse volk zullen spelen, is nog verre van duidelijk. Amerikaanse woordvoerders hebben voor de militaire bezetting een periode van 10 jaar aangegeven, anderen hebben er op gewezen dat Amerika zich zo spoedig mogelijk aan deze plicht — die op de Amerikaanse soldaten een zware druk legt — wenst te onttrekken.

Vast staat slechts dat de heropvoeding van het Duitse volk — in het bizonder van de jeugd — moeilijk kan worden toevertrouwd aan oorlogsmoede Amerikaanse soldaten, die door de sleur van het bezettingsleven, het verzwakken der discipline voor een groot gedeelte zelf in een ernstige morele crisis verkeren. Als een politionele maatregel is deze bezetting noodzakelijk, maar zij kan geen enkele bijdrage leveren om het Duitse volk in oprecht schuldbewustzijn de weg naar een betere levenswandel te openen.

De Amerikaanse autoriteiten overwegen momenteel strenge maatregelen om de toenemende losbandigheid onder het grootste deel der troepen binnen de perken te houden. Er staat hier meer op het spel dan prestige en vlagvertoon. De Duitsers, die deze symptomen van demoralisatie onder de vertegenwoordigers van een grote democratie aanschouwen, zullen hun conclusies trekken die voor de democratie in het algemeen — waarvoor men het Duitse volk wil winnen — niet minder dan vernietigend kunnen zijn.

Wij laten het felt buiten beschouwing — dat zoals een enquête heeft uitgewezen — 76 percent der Amerikaanse soldaten zich met Duitse meisjes „verbroedert".

(Het gezegde, dat de Duitse meisjes slagen waar de Duitse soldaat gefaald heeft, wordt algemeen niet als een grapje beschouwd). Indien men dit, zoals de Amerikaanse autoriteiten sinds lang doen, als onvermijdelijk accepteert, zal men in de verbazingwekkende onwetendheid van den gemiddelden Amerikaansen soldaat — 59 percent gelooft niet dat de Duitsers zich tijdens de oorlog aan wreedheden hebben schuldig gemaakt — een onmiddellijk gevaar moeten zien. Vijf en dertig percent der ondervraagde soldaten gaf van alle Europese landen de voorkeur aan Duitsland, omdat dit volk „vooruitstrevend, vlijtig en eerlijk (!) is. Ten slotte deed 51 percent de bekentenis, dat zij van de rol, die de Amerikaanse troepen in de geallieerde bezettingspolitiek spelen, niets begreep...

Uit dit alles blijkt dat de noodzakelijke bezetting van Duitsland in minder dan een jaar tijds een probleem op zichzelf geworden is. Maatregelen van discipline en tucht kunnen in het huidige stadium moeilijk in staat zijn de principiële fouten der bezetting op te heffen. Men ontkomt niet aan de indruk dat de bezetting een haastige improvisatie is geweest, terwijl men later verzuimd heeft deze belangrijke materie energiek en met verantwoordelijkheidsbesef aan te pakken.

(De Volkskrant).

NIEUWS van OVERAL

ONS NIEUWE LEGER

Geen barrakken meer.

Veldmaarschalk Montgomery, chef van de Imperiale Generale Staf, heeft in een verklaring enige merkwaardige dingen, betreffende het leven van de gewone soldaat gezegd, die wij ter overweging geven.

Montgomery heeft er op gewezen, dat het leven van de gewone soldaat buiten zijn dienstijd, te veel in een keurslijf gedwongen is met appèls, parades, lichten uit, etc.

De soldaat moet als hij geen dienst doet, kunnen beschikken over zijn tijd zoals hij wil. Hij moet kunnen gaan waarheen hij wil en terugkeren in het kamp wanneer hij wil. Waarom mag de soldaat niet in bed liggen lezen? Ik doe het toch ook? aldus de Maarschalk.

Montgomery heeft verder gezegd, dat het systeem van barakken moet worden afgeschaft. De soldaten moeten aparte slaapkamers en een zitkamer hebben. Zij moeten even goed betaald worden, als een normaal burgerbaantje.

Om officier te worden, moet men alle rangen doorlopen.

NAZIES RAAKTEN HUN LAATSTE SCHUILPLAATS KWIJT.

In de Britse bezettingszone van Duitsland ligt een klein, bijna vergeten eiland, Föhr. Het is een vlak eilandje, maar mooi begroeid de grond is er zeer vruchtbaar en het strand is er breed.

Föhr was altijd een geliefde badplaats, speciaal voor echte natuurliefhebbers en voor hen, die in de eerste plaats een rustige vacantie wilden hebben.

Toen de Britse Geheime Dienst in de Britse zone een grote activiteit ging ontplooien, keken vele nazies uit naar een rustig plekje waar ze zich aan het speurend oog konden onttrekken. Geen wonder, dat een verblijf op Föhr een buitengewone aantrekkelijkheid voor ze bezat en zo gingen ze er toe over op dit ideale eilandje een ware rustkuur te ondernemen.

Want merkwaardig genoeg hadden de Britse bezettingsautoriteiten dit eiland bizonder stiefmoederlijk bedeeld, door op Föhr slechts één sergeant te plaatsen als vertegenwoordiger van de bezettingsmacht, die bovendien ook nog het eilandje Amrum onder zijn hoede kreeg. En het bleek dus makkelijk genoeg om op Föhr te komen, want op de boot, die de verbinding vormt met de buitenwereld, was slechts geringe controle door de Duitse politie. En daar zaten ze dan heerlijk rustig, de nazies en de oorlogsmisdadigers, daar zaten de familieleden van Generaal Christiansen, van Wagner, den man, die Hitler met Eva Braun in het huwelijk verbond; daar was het pompeuze huis van Göring, „Reichsmarschall" geheten, daar waren de enorme kunstschatten, die hij van Nederland naar Föhr heeft laten transporteren, maar waarvan ieder spoor ontbreekt. De dames en heren zaten daar betrekkelijk veilig en lieten zich heerlijk bruin bakken in de zon.

Af en toe werden wel arrestaties verricht, maar pas in het eind van Mei van dit jaar werd op Föhr een vaste afdeling van de Britse Geheime Dienst gestationeerd. En met succes: want ziet, de gevangenis van Föhr, die in de bloeitijd van de nazies toch wel op wat berekend was, is nu te klein voor de Ortsgruppenleiters, S.S.-Hauptsturmführers en ander gespuis met eens zeer indrukwekkende namen en de gezonde kleur van hun bruingebrande gezichten zal wel langzamerhand hebben plaats gemaakt voor een minder aantrekkelijk tintje.

Zo wordt ook deze laatste schuilplaats der nazies opgeruimd, zo wordt ook dit mooie eilandje weer tot wat het was: een rustig plekje in onze verwarde wereld.